

GAZOCIĄG POŁĄCZENIOWY POLSKA- SŁOWACJA

PODSUMOWANIE KOŃCOWE

**Správa o hodnotení
podľa zákona č. 24/2006 Z.z.
o posudzovaní vplyvov na životné prostredie**

PRETENDENT

eustream, a.s.
Votrubova 11/A
821 09 Bratislava

EDYTOR

ENVICONSULT spol. s r.o.
Obežná 7
010 08 ŽILINA

Treść

1	NAZWA PROPONOWANYCH DZIAŁAŃ	1
2	PODSTAWOWE INFORMACJE O PROPONOWANYCH DZIAŁANIACH	1
3	TERENY OBJĘTE DZIAŁANIEM	2
4	OPIS PROJEKTU	2
5	WARUNKI TERENOWE	4
6	PODSUMOWANIE WPŁYWU DZIAŁAŃ INWESTYCJI NA ŚRODOWISKO	6
7	CZYNNOŚCI ŁAGODZĄCE	22
8	OCENA ZGODNOŚCI CZYNNOŚCI Z OBOWIĄZUJĄCĄ DOKUMENTACJĄ PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO (TERYTORYALNEGO)	23
9	PORÓWNANIE WARIANTÓW	23
10	TRANSGRANICZNA OCENA WPŁYWÓW	25

1 NAZWA PROPONOWANYCH DZIAŁAŃ

Gazociąg połączeniowy Polska – Słowacja

2 PODSTAWOWE INFORMACJE O PROPONOWANYCH DZIAŁANIACH

Wnioskodawca

eustream, a.s.

Votrubova 11/A, 821 09 Bratysława

Cel proponowanych działań

Oceniana działalność inwestycyjna obejmuje budowę nowego gazociągu połączeniowego z Rzeczypospolitą Polską do stacji kompresorowej w miejscowości Veľké Kapušany. Gazociąg DN1000 Rzeczypospolita Polska – Republika Słowacka (zwany dalej gazociąg RP-RS) to projekt o znaczeniu europejskim, znajdujący się na liście projektów PCI, klaster 6.2.1 Poland–Slovakia interconnection. Projekt ten zakłada budowę pierwszego wysokociśnieniowego gazociągu połączeniowego pomiędzy Rzeczypospolitą Polską i Republiką Słowacką, który połączy krajowe systemy przesyłowe obu krajów.

Głównym celem ocenianej budowy jest zwiększenie bezpieczeństwa dostaw gazu ziemnego. Gazociąg RP-RS przyczyni się również do:

- Dywersyfikacji źródeł gazu ziemnego i możliwości zmniejszenia stopnia uzależnienia od dostaw tego surowca z Federacji Rosyjskiej.
- Poprawy niezawodności technicznej dostaw gazu do odbiorców w formie dywersyfikacji importu gazu (południowa część Polski i wschodnia część Słowacji).
- Możliwość budowy i przyłączenia nowych zbiorników gazu w regionie oraz rozszerzenia dostępności gazu w regionie.
- Wykorzystania wolnych zasobów słowackiego systemu tranzytowego. Realizacja znaczących inwestycji gazowych w Europie może spowodować spadek wykorzystania słowackiego systemu przesyłowego i powstanie dalszych wolnych zasobów.
- Wsparcia procesu integracji rynku gazu w UE poprzez stworzenie warunków do międzynarodowego transferu gazu i budowania konkurencyjnego rynku gazu.
- Dostępu do nowych niekonwencjonalnych złóż gazu w Rzeczypospolitej Polskiej.

Zgodnie z ustawą nr 24/2006 DZ. U. w sprawie oceny oddziaływania na środowisko działalność zawarta jest w Rozdziale 2 – Przemysł energetyczny, artykuł 16. Gazociągi dalekobieżne z rurami o średnicy powyżej 500 mm lub z ciśnieniem powyżej 1 MPa albo o długości powyżej 40 km, (Załącznik Nr 8, część A) wymagają oceny oddziaływania na środowisko. Wartości progowe przekraczają wszystkie warianty.

3 TERENY OBJĘTE DZIAŁANIEM

Województwo: preszowskie, koszyckie

Powiat: Medzilaborce, Humenné, Michalovce, Snina, Sobrance

Obręb ewidencyjny: Palota, Výrava, Svetlice, Zbojné, Čabalovce, Rokytov pri Humennom, Jabloň, Koškovce, Hankovce, Ľubiša, Veľopolie, Udavské, Kochanovce, Lackovce, Hažín n/Cirochou, Humenné, Ptičie, Chlmec, Vyšná Jablonka, Nižná Jablonka, Oreské, Staré, Zbudza, Nacina Ves, Petrovce n/Laborcom, Michalovce, Suché, Pozdišovce, Šamudovce, Vrbnica, Lastomír, Žbince, Sliepkovce, Budkovce, Drahňov, Krišovská Liesková, Vojany, Čierne Pole, Veľké Kapušany, Kapušianske Kľačany, Krásnovce, Čičarovce, Vysoká nad Uhom, Pavlovce nad Uhom, Lesné, Moravany, Laškovce, Zemplínska Široká, Palín, Stretava, Stretavka, Hostovice, Čukalovce, Pčoliné, Snina, Stakčín, Kolonica, Ladamírov, Michajlov, Šmigovec, Dúbrava, Ruský Hrabovec, Inovce, Beňatina, Choňkovce, Koňuš, Priekopa, Vojnatina, Tibava, Orechová, Sejkov, Jenkovce, Záhor, Bežovce, Lekárovce, Kristy, Tašuľa.

Numery działek: zostaną określone na odpowiednim etapie dokumentacji projektowej

Plan sytuacyjny w skali 1:50 000 przedstawia rysunek nr 1).

4 OPIS PROJEKTU

Propozycja trasy opierała się na stworzeniu najkrótszej linii łączącej granicę RP/RS z obiektem stacji kompresorowej 01 Veľké Kapušany (dalej SK Veľké Kapušany). Propozycja trasy ma zapewnić minimalną ingerencję w tereny wrażliwe ze względu na ochronę obszarów wszystkich kategorii, z wykorzystaniem terenu równinnego i zminimalizowania przejść przez strome zbocza. We wszystkich wariantach rozważana jest budowa transgranicznej stacji odbiorczej (HPS) w katastrze miejscowości Výrava. Rozpoczęcie budowy planowane jest na marzec 2017 r. a data rozpoczęcia próbnej eksploatacji na wrzesień 2019 r.

Rozwiązanie techniczne

Trasa przecina granicę państwa w rejonie Przełęczy Łupkowskiej [Lupkovského priesmyku]. W części słowackiej prowadzi przez dwa województwa (preszowskie i koszyckie) i kończy się na terenie KS Veľké Kapušany.

Zakres projektu na terenie RS obejmuje:

1. gazociąg o maksymalnym ciśnieniu roboczym 7,35 MPa z KS Veľké Kapušany do granicznej stacji odbiorczej w katastrze Výrava,
2. gazociąg o maksymalnym ciśnieniu roboczym 8,4 MPa granicznej stacji odbiorczej w katastrze Výrava do granicy państwowej Słowacja - Polska w punkcie przejścia przez granicę państwową w katastrze miejscowości Palota (długość gazociągu po stronie słowackiej wynosi około 106 km),

3. średnica nominalna gazociągu – DN **1000**,
4. maksymalna przepustowość w kierunku RS - RP wynosi **16,788 mln Nm³/d**,
5. maksymalna przepustowość w kierunku RP - RS wynosi **13,842 mln Nm³/d**,
6. budowa niezbędnej infrastruktury rurociągowej:
  - graniczna stacja odbiorcza (HPS) - służy do handlowego pomiaru ilości gazu przekazanego lub otrzymanego
  - stacja kompresorowa (TuS) – instalowana w KS Veľké Kapušany przede wszystkim na potrzeby RP-RS
  - kabel światłowodowy (OK) i sprzęt do transmisji - używany do przesyłania danych i zarządzania gazociągiem
  - ochrona przed korozją (PKO) - stosowana w celu ochrony przed korozją gazociągów, szczególnie aktywna ochrona katodowa i budowa stacji ochrony katodowej (SKAO)
  - komory czyszczące wejście-wyście (HVAC) - miejsce do wkładania i wyjmowania urządzeń czyszczących i diagnostycznych
  - zamknięcia gazociągów (TU) - miejsce, w którym można zamknąć przepływ gazu w przypadku planowanej konserwacji lub podczas uszkodzenia na trasie
  - Przyłącza NN i VN - zasilanie dla obiektów TU, SKAO i HPS
  - PRS, SRTP, transmisja danych – dystrybucja prądu o dużym natężeniu, sterowanie i sygnalizacja siłowników, transfer danych
  - ogrodzenia i systemy alarmowe dla TU i HPS (EVS-CCTV)

Okres budowy można podzielić na prace przygotowawcze i właściwe prace budowlane. Prace przygotowawcze polegają na stworzeniu ciągu roboczego (pas montażowy), który służy do zapewnienia dojazdu do trasy rurociągu maszynom budowlanym i urządzeniom oraz dla dostawy rur. Szerokość ciągu roboczego wynosi maksymalnie 40 m na obszarze gruntów ornych, 36 m na obszarach łąkowych i 23 m na powierzchni leśnej. Na szerokości ciągu roboczego nastąpi usunięcie warstwy roślinności, wycinka krzewów i drzew, w tym usunięcie korzeni i wyrównanie powierzchni. Oprócz stworzenia ciągu roboczego będą realizowane tymczasowe zjazdy i drogi dojazdowe na potrzeby budowy oraz stałe drogi dojazdowe niezbędne do działania urządzeń eksploatacyjnych gazociągu. Wycinki będą realizowane około 1 roku przed rozpoczęciem prac budowlanych. Czas trwania prac przygotowawczych na jednym odcinku wynosi około 2–3 tygodni. Na gruntach rolnych nastąpi usunięcie warstwy ornej a na terenach drzewostanów usuwanie wierzchniej warstwy gleby (ściółki). Zebrana ziemia będzie składowana oddzielnie poza pozostałym urobkiem koparek.

Podczas budowy wykonany będzie wykop otwarty przeznaczony do ułożenia rur o średniej głębokości 2,0 m, szerokości dna rowu 1,4 m i minimalnym pokryciem 1,0 m. Nachylenie ścian wykopu zostanie określone w zależności od składu gleby. Zasypanie rurociągu będzie wykonane po pełnej kontroli spoin i izolacji rur. Na wyrównanym terenie będzie rozłożona warstwa gleby. Sama budowa potrwa około 4 – 5 tygodni.

Ułożenie rur na zboczach z większym nachyleniem i na skrzyżowaniach cieków wymaga bardziej zaawansowanych rozwiązań. Przejścia przez cieki realizowane będą tzw. metodą bezwykopową, polegającą na przewierceniu, z obniżeniem profilu

poziomego rury i jego obciążeniem pod korytem cieku workami z piaskiem lub betonem. W przypadku większych rzek jest dopuszczona możliwość użycia technologii HDD (horizontal directional drilling – poziome przewiertki sterowane). W tej bezwykopowej technologii eliminuje się ryzyko naruszenia wałów przeciwpowodziowych. Technologia sterowanego wiercenia poziomego polega na zmontowaniu odcinka rury na powierzchni a następnie przepchania przez odwiert pod korytem wody.

Warianty ułożenia gazociągu

Przedmiotem oceny oddziaływania na środowisko jest gazociąg połączeniowy RP–SR, który pod względem zakresu oceny zaproponowano w trzech wariantach: Wariant I, Wariant II i Wariant III. Powyższe warianty zostały ocenione w programie (10/2014). W oparciu o dalsze wyniki monitorowanego terenu poprzednie warianty zostały skorygowane, równocześnie powstały modyfikacje alternatyw praktycznie na całej ich długości. Zmodyfikowane warianty opierają się na poprzednich i mają następujące oznaczenie: Wariant 1A, Wariant 2A, Wariant 3A. Razem ocenianych było 6 wariantów, które są przedstawione w załączonym grafiku.

5 WARUNKI TERENOWE

W ramach sprawozdania z oceny są szczegółowo opisane wszystkie elementy środowiska ocenianego obszaru. Ostateczne podsumowanie podaje tylko fakty bezpośrednio wpływające na ułożenie gazociągu.

Najważniejsze aspekty środowiskowe ocenianej działalności w terenie przede wszystkim dotyczą fauny, flory, siedlisk a w szczególności obszarów chronionych, zgodnie z prawem narodowym lub wspólnotowym w zakresie ochrony przyrody.

Na rozpatrywanym obszarze zidentyfikowano następujące formy przyrody chronionej prawem krajowym: 1 Park narodowy (NP), 5 Narodowych Rezerwatów Przyrody (NPR), 15 Rezerwatów przyrody (PR), 2 Obszary chronionego krajobrazu (CHA), 2 Pomniki przyrody (PP), 3 Parki krajobrazowe (CHKO).

Na terenach sieci Natura 2000 występuje 6 obszarów objętych dyrektywą ptasią (OSO) i 21 obszarów objętych dyrektywą siedliskową (SOO). Ponadto, w pobliżu granicy państwowej po stronie polskiej znajdują się 3 terytoria polskie sieci Natura 2000.

Budowa geologiczna terenu, rzeźba terenu, warunki hydrogeologiczne i wysokie sumy opadów uwarunkowały powstawanie i ewolucję zjawisk geodynamicznych, z których w ocenianym obszarze najczęściej występują zespoły osuwiskowe stoków. W mniejszym stopniu pojawia się erozja i wietrzenia skał.

Na podstawie informacji zamieszczonych na mapach geośrodowiskowych (<http://mapserver.geology.sk/zosuvy>) osuwiska czynne znajdują się w następujących odcinkach:

wariant	lokalizacja w km	długość w m	Zakres działania
1	32,100 - 32,300	200	bezpośrednie przejście przez osuwisko czynne
1A	31,400 - 31,600	200	bezpośrednie przejście przez osuwisko czynne
V2	39,850 - 40,000	150	bezpośrednie przejście przez osuwisko czynne
V3	5,800 - 6,200	400	osuwisko czynne znajduje się w odległości 60 m na zachód od szlaku
	32,200 - 32,300	100	bezpośrednie przejście przez osuwisko czynne
V3A	6,000 - 6,300	300	osuwisko czynne znajduje się w odległości 60 m na zachód od szlaku
	32,600 - 32,700	100	bezpośrednie przejście przez osuwisko czynne

Według listy obszarów chronionych złóż kopalin i terenów górniczych Okręgowego Urzędu Górniczego w Koszycach, w opiniowanym obszarze dochodzi do styku z obszarami ochrony złóż (CHLÚ) i chronionych terenów górniczych (DP) wyłącznie w przypadku wariantów 1, 3 a 2A. Warianty 1A, 2 a 3A nie ingerują w żadne CHLÚ, ani DP.

Na obszarze będącym przedmiotem oceny występuje zróżnicowana skala gleb, które są najczęściej używane jako grunty rolne, głównie do intensywnej działalności rolniczej.

Zgodnie z ustawą nr 220/2004 Dz.U. o ochronie gleb użytkowanych rolniczo, na mocy której trzeba szczególnie chronić gleby żyzne I – IV klasy bonitacyjnej według kodu BPEJ [jakościowa glebowo-ekologiczna jednostka] w pierwszych 4 grup (spośród 9 grup). W rozpatrywanym obszarze dominują grunty rolne w grupach BPEJ V – IX, z których w ramach poszczególnych katastrów gmin część należy do gleb najwyższej jakości. Grunty rolne należące do IV klasy bonitacyjnej występują w niewielkich wymiarach w powiecie Michalovce na terenach gmin Draňov, Pozdišovce i Laškovce.

W rozpatrywanym obszarze nie znajdują się żadne obszary ochronne gospodarki wodnej ustanowione na mocy regulacji legislacyjnych Rządu RS – Rozporządzenie Nr 13/1987 Dz.U. o niektórych obszarach chronionych naturalnych zbiorników wodnych.

Zgodnie z Rozporządzeniem Rządu RS Nr 617/2004 Dz.U., w którym ustanawia się obszary wrażliwe oraz obszary narażone na degradację wód – wody powierzchniowe uznane jako wrażliwe występują w południowej części ocenianego obszaru.

W korytarzach wariantów gazociągu połączeniowego znajdują się strefy ochronne (OP) następujących ujęć wody:

OP II. stopnia VZ Vrty 1,2 (k.ú. Rokytov pri Humennom)

OP II. stopnia VZ Hankovce (k.ú. Hankovce)

OP II. stopnia VZ Bačka 1-2 (k.ú. Lackovce)

OP II. stopnia VZ Termoska (k.ú. Oreské)

OP II. stopnia VZ Lúky 6A, 6B (k.ú. Chlmec)

OP II. stopnia VZ Blaciny 1-3 (k.ú. Chlmec)

OP II. stopnia VZ Rúbanisko 5A, 5B (k.ú. Chlmec)

OP II. stopnia VZ Jasenovská 1-3 (k.ú. Chlmec)

OP II. stopnia VZ Lastomír (k.ú. Lastomír)

OP II. stopnia VZ Snina (k.ú. Snina)

OP II. stopnia VZ Vh-16, HVZ-20 (k.ú. Vojnatina)

OP II. stopnia VZ HVZ 21,22 (k.ú. Tibava)

W poszczególnych wariantach prowadzenia trasy gazociągu dojdzie do skrzyżowania z ciekami powierzchniowymi – Výrava, Laborec, Cirocha, Duša, Kanať Slipekovský, Udoč, Pčolinka, Breznický potok, Uh, Čierna voda, Kruhovský potok, Veľké Revišťa-Bežovce.

Równocześnie dojdzie do skrzyżowania gazociągu z ciekami ważnymi dla gospodarki wodnej – Udava, Surový potok.

W korytarzach wariantów trasy gazociągu znajdują się następujące zbiorniki wodne:

- Staw rybny – Chlmecký rybník (k.ú. Chlmeč) – wariant 1, 1A, 3, 3A
- Zapora wodna Pozdišovce (k.ú. Pozdišovce) – wariant 3
- Zbiornik osadowy Snina (k.ú. Snina) – wariant 2

6 PODSUMOWANIE WPŁYWU DZIAŁAŃ INWESTYCJI NA ŚRODOWISKO

W ramach sprawozdania z oceny były oceniane zarówno pozytywne jak i negatywne skutki budowy i eksploatacji rurociągu.

Oddziaływanie na faunę, florę oraz ich siedliska

W nawiązaniu do opisu technicznego budowy gazociągu można do potencjalnie negatywnych oddziaływań na gatunki dzikiej flory, fauny oraz ich siedliska występujących w trakcie robót budowlanych zakwalifikować następujące działania:

- stałe zajęcie siedlisk (budowa obiektów technicznych gazociągu);
- zmiany naturalnych siedlisk (tymczasowe zajęcie w trasie gazociągu);
- tymczasowe zajęcie i degradacja naturalnych siedlisk w szerszym otoczeniu (płace budowy, wysypiska, składy z materiałami budowlanymi, obiekty sieci inżynierskich);
- usunięcie warstwy bylin, krzewów i drzew na szerokość pasa montażowego;
- zakłócanie spokoju zwierzętom i ich czasowe wysiedlenie z obszaru (emisja hałasu, wibracje, praca maszyn budowlanych);
- utrata żerowisk i miejsc rozmnażania zwierząt;
- lokalna zmiana warunków siedliskowych;
- pogorszenie jakości bytowania, szczególnie warunków rozrodu zwierząt (zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego produktami gazów i pyłów, zanieczyszczenia wód powierzchniowych i tym podobne);
- w razie niewłaściwego wyboru czasu budowy lub technologii wzrośnie ryzyko wyższej śmiertelności;
- tymczasowe częściowe zaburzenia migracji;
- kompaktacja, degradacja struktury oraz rozwarstwianie gleb;
- zmiany struktury edafonu w zbiorowiskach leśnych;

- ruderalizacja siedlisk, rozprzestrzenianie się ekspansywnych i inwazyjnych gatunków roślin;
- możliwość naruszenia stosunków hydrologicznych;
- ryzyko zanieczyszczenia cieków w przypadku sytuacji awaryjnych (wyciek produktów naftowych).

W strefie oddziaływania inwestycji odnotowano siedliska o znaczeniu krajowym i europejskim. Znaczących wpływów oczekuje się w trakcie tyczenia trasy przez siedliska o znaczeniu europejskim Ls1.3 (91E0) Podgórskie łęgowe lasy jesionowo-olchowe, Lk5 (6430) Ziołorośla górskie i ziołorośla nadrzeczne – Aluwium potoku Rieka (SKUEV0049) dotyczących wariantów V2, V2. Tam, przy zachowaniu proponowanego przebiegu istnieje prawdopodobieństwo, że zostaną uszkodzone, że dojdzie do koniecznej częściowej regulacji koryta rzeki, co doprowadzi do trwałych zmian ich stanu w rozpatrywanym obszarze. Kolejnym siedliskiem jest rezerwat przyrody Humenský sokol (NPR, SKUEV0050), gdzie na trasie wariantów V1A, V3, V3A znajdują się siedliska o znaczeniu europejskim Pi5 (6110) Skały wapienne i neutrofilne z roślinnością pionierską (Alyso-Sedion) na płytkich skałach wapiennych i neutrofilnych, Tr1 (6210) Murawy kserotermiczne na podłożu zasobnym na wapń, Lk1 (6510) Ekstenzywnie użytkowane niżowe łąki świeże, Sk1 (8210) Wapienne ściany skalne z roślinnością szczelinową (chasmofity), Ls5.1 (9130-3) Żyzna buczyna karpacka (*Dentario glandulosae-Fagetum*), Ls5.4 (9150) Ciepłolubne buczyny storczykowe, Ls3.1 Zarośla (Pruno mahaleb-Quercetum pubescentis) gdzie należy się oczekiwać ich częściowego uszkodzenia, ale nie jest przewidywany trwały wpływ na stan siedliska w rozpatrywanym obszarze, w granicach rezerwatu najcenniejsze siedliska zostaną zachowane).

Na podstawie oceny ekspertów (Pčolová, Hlôška, 2015) można stwierdzić, że przy dotrzymanywarunków określonych w cytowanym dokumencie i roz. C.IV (SoH), w wyniku realizacji planowanej inwestycji nie dojdzie do zaniku lub degradacji siedlisk o znaczeniu krajowym i europejskim (z wyjątkiem wymienionych wyżej), a będą one zachowane w obszarze w wystarczającym stopniu.

Podczas usuwania drzew i krzewów z powierzchni, na której występują rośliny inwazyjne, należy postępować zgodnie z metodyką usuwania gatunków inwazyjnych, opracowaną przez Państwową Ochronę Przyrody (ŠOP) RS w Bańskiej Bystrzycy.

Główne zagrożenia dla fauny, flory i ich siedlisk w czasie realizacji inwestycji przedstawia:

- usuwanie krzewów i drzew w pasie o szerokości 10 m na trasie gazociągu;
- niepokojenie zwierząt i ich tymczasowe wysiedlenie z danego obszaru (hałas, wibracje, przepływ osób, ew. technologii w danym obszarze);
- ryzyko zanieczyszczenia środowiska (rzeki, inne ciek) w przypadku wystąpienia awarii (wyciek produktów ropopochodnych);
- redukcja żerowisk i miejsc rozrodu niektórych gatunków zwierząt;
- ruderalizacja siedlisk, rozprzestrzenianie się ekspansywnych i inwazyjnych gatunków roślin;
- lokalna zmiana warunków siedliskowych;
- przejściowe, częściowe zaburzenia migracji.

W przypadku przesieków – duktów i linii dostępowych roślinności nieleśnej, krzewów i drzew(NSKV) oraz upraw leśnych należy pozostawić je procesom odnowień naturalnych. Z uwagi na doskonałą zdolność samoodnawiania się drzewostanów można przypuszczać, że w stosunkowo krótkim czasie nastąpi ponowne zwanie drzewostanów. W mniej korzystnych warunkach siedliskowych należy powierzchnię dosadzić, używając sadzonek gatunków autochtonicznych. Aby zminimalizować negatywny wpływ na faunę i siedliska należy realizację przesieków o szerokości maks. 10 m wykonywać poza okresem wegetacyjnym i lęgowym. Należy preferować wycinarki krzewów, piły ręczne i łańcuchowe przed ciężkim sprzętem. Do pił używać ekologiczne smary i oleje. Ściętych drzew i krzewów nie przemieszczać, ale pozostawić na miejscu, na skraju upraw. Regularnie monitorować stan roślinności i zakres wszelkich powierzchni erozyjnych, a następnie realizować prace naprawcze. Zwiększoną uwagę trzeba poświęcić możliwemu pojawieniu się inwazyjnych gatunków roślin, prowadząc zabiegi przeciw ich rozprzestrzenianiu się w nieuszkodzone części siedliska.

Odlesione pasy montażowe wspomogą rozwój i wzrost liczebności gatunków ptaków i drobnych ssaków strefy ekotonowej, jak również gatunków otwartych siedlisk, lub zbiorowisk zastępczych w inicjalnych stadiach sukcesji. Bezkęgowce – wzrost udziału eurybiontów i światłolubnych gatunków kosztem stenobiontów i taksonów ceniolubnych. Parzystokopytne i duże drapieżniki po zakończeniu budowy dostosują swoje rytmy dobowe i aktywność przestrzenną do nowych warunków. Odlesiony pas wykorzystywać będą przy dobowych migracjach, zmniejszając wydajność energii na poruszanie się. Drapieżniki (sowy i ptaki drapieżne), reagując na dostatek pożywienia np. wzrost liczebności drobnych ssaków ziemnych z powodu odlesień i fragmentacji siedlisk, szczególnie generalistów (gryzonie leśne) podniosą swój sukces rozrodczy. Wraz z rozwojem poszczególnych pięter lasu – runa i podszty stopniowo wzrosnie udział grup specjalistycznych drobnych ssaków ziemnych (ryjówkowate). Również przejściowo, w piętrze runa i podszty, może wzrosnąć gęstość populacji ptaków wróblowatych gniazdujących na ziemi.

Oddziaływanie na obszary krajowego systemu obszarów chronionych

Na etapie realizacji prac budowlanych przypuszcza się, że inwestycja może oddziaływać na:

Rezerwat przyrody (NPR) Humenský sokol

Proponowane działanie w wariantcie V3 v km 48,59-48,70 przecina południowo-wschodnie obrzeże obszaru chronionego (CHÚ) na długości 114 m. Obszar ma powierzchnię 241,50 ha, w strefie obowiązuje 5 stopień ochrony (ochrona ścisła), otulina nie jest wyznaczona. Obszar ten jest częścią **SKUEV0050 Humenský sokol**, który wykracza poza obszar rezerwatu (NPR), a jego powierzchnia wynosi 286,61 ha. W przypadku wdrożenia proponowanych działań można oczekiwać zaniku części siedlisk w południowo-wschodnim obrzeżu obszaru ze stopniową degradacją (ruderalizacją) sąsiednich siedlisk pośrednio dotkniętych budową. Zminimalizowanie negatywnych skutków budowy w wypadku wariantu V3 można osiągnąć przez przesunięcie trasy o 100 m na wschód od granicy NPR, ew. wybierając inny wariant. Pozostałe warianty V1, V1A, V3A przebiegające w tej części rozpatrywanego obszaru znajdują się w wystarczającej odległości (250–370 m) i negatywny wpływ na NPR nie jest przewidywany.

Rezerwat przyrody (NPR) Humenská

Proponowane działanie w wariantach V1 w km 46,73–46,86 przecina zachodni brzeg rezerwatu (CHÚ) na długości 130 m, V3 w km 47,07–47,23 przecina zachodni brzeg rezerwatu (CHÚ) na długości 160 m. Obszar ma powierzchnię 70,37 ha, w strefie obowiązuje 5 stopień ochrony (ochrona ścisła), otulina nie jest wyznaczona. Obszar ten jest częścią **SKUEV0206 Humenská** (opis oddziaływania na obszary siedliskowe (SOOS) opisany jest w odpowiedniej części rozdziału), który wykracza poza obszar rezerwatu (NPR), a jego powierzchnia wynosi 215,80 ha. Przez wdrożenie proponowanych działań można oczekiwać częściowego uszkodzenia siedlisk bezpośrednio dotkniętych przez budowę oraz stopniowej degradacji siedlisk sąsiadujących, pośrednio dotkniętych budową; nie jest spodziewany trwały wpływ na stan siedliska.

Rezerwat przyrody (PR) Ortov

Proponowane działanie w wariantach V1 w km 98,47–98,56 przecina rezerwat (CHÚ) na długości 97 m, V2 w km 109,78–109,89 przecina rezerwat na długości 110 m, V3 w km 101,28–101,39 przecina rezerwat na długości 110 m. Obszar ma powierzchnię 14,85 ha, w strefie obowiązuje 5 stopień ochrony (ochrona ścisła), otulina nie jest wyznaczona. Mimo, że proponowane działanie ingeruje tylko w części brzegowe rezerwatu, można oczekiwać zaniku części siedlisk bezpośrednio dotkniętych przez budowę ze stopniową degradacją części obszaru. Zminimalizowanie negatywnych skutków budowy w wypadku wariantów V1, V2 i V3 można osiągnąć przez przesunięcie trasy poza granicę rezerwatu lub wybierając wariant V1A, V2A ew. V3A, które wystarczająco daleko mijają obszar chroniony nie wywierając negatywnego wpływu.

Park Krajobrazowy (CHKO) Východné Karpaty

Proponowane działanie w wariantach V1 przecina obszar chroniony na długości 4,85 km, V1A przecina obszar chroniony na długości 4,64 km, V2 przecina obszar chroniony na długości 5,19 km, V2A przecina obszar chroniony na długości 5,33 km, V3 przecina obszar chroniony na długości 4,85 km, V3A przecina obszar chroniony na długości 5,47 km. Obszar ma powierzchnię 25 307 ha, w strefie obowiązuje 2. stopień ochrony (strefa D), otulina nie jest wyznaczona. Część obszaru Parku Krajobrazowego (CHKO) pokrywa się z obszarami o znaczeniu europejskim **SKUEV0387 Beskyd** i chronionym ptasim obszarem (OOS) **SKCHVU011 Laborecká vrchovina** (opis wpływów na dane obszary zostały opisane w odpowiedniej części rozdziału). Proponowana inwestycja przecina CHKO w centralnej części. Przez wdrożenie proponowanych działań można oczekiwać zaniku części siedlisk bezpośrednio dotkniętych przez budowę ze stopniową degradacją kolejnych siedlisk pośrednio dotkniętych przez proponowane działanie. Spodziewamy się bezpośredniego naruszenia siedlisk o znaczeniu europejskim: (91E0) Podgórskie łęgowe lasy jesionowo-olchowe, Ls5.2 (9110) Kwaśne buczyny, Ls4 (9180) Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stokach i zboczach, Ls 1.3 (91E0) Podgórskie łęgowe lasy jesionowo-olchowe. Wynikiem wdrożenia proponowanych działań będzie ich częściowe uszkodzenie w centralnej części, a przez jej realizację można oczekiwać zaniku części siedlisk bezpośrednio dotkniętych budową oraz stopniowej degradacji innych siedlisk pośrednio dotkniętych planowaną działalnością. Spodziewamy się bezpośredniego naruszenia siedlisk o znaczeniu europejskim: (91E0) Podgórskie łęgowe lasy jesionowo-olchowe, Ls5.2 (9110) Kwaśne buczyny, Ls4 (9180) Jaworzyny

i lasy klonowo-lipowe na stokach i zboczach, Ls 1,3 (91E0) Podgórskie łęgowe lasy jesionowo-olchowe. Wdrożenie proponowanych wyników działania w ich częściowego uszkodzenia, ale ze względu na ich odpowiednią ekspansję na całym obszarze nie przewiduje się trwałego wpływu na ich pozytywny stan w danym obszarze.

Oddziaływanie na obszary chronione krajowego systemu obszarów chronionych (CHÚ) podczas eksploatacji gazociągu i urządzeń technicznych można ograniczyć do konserwacji pasa o szerokości 10 m na trasie gazociągu, która polega na usunięciu samosiewek (nalotów) drzew i krzewów na tym pasie. Częstotliwość tych prac wynosi 10 lat. Oddziaływania podczas działania na obszary chronione są identyczne, co do wpływu na faunę, florę i siedliska, co zostały szczegółowo opisane w rozdziale C.III.7.

Oddziaływanie na przyrodę obszaru sieci NATURA 2000

W celu oceny oddziaływań proponowanych działań na obszary europejskiego systemu obszarów chronionych NATURA 2000 został sporządzony dokument: Ocena wpływów budowy Gazociąg połączeniowy Polska - Słowacja na obszarze sieci NATURA 2000 w ramach EIA Sprawozdania z oceny oddziaływania na środowisko (Pčolová, Hlôška, 2015). Podczas opracowania oceny autorzy postępowali zgodnie z wytycznymi Przewodnika metodycznego po postanowieniach artykułów 6, ust. 3 i 4) Dyrektywy siedliskowej 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory.

W ocenę zostały włączone specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO) oraz obszary specjalnej ochrony ptaków (OSO) do odległości około 5 km od ocenianych wariantów tras gazociągu ew. również te, które przekraczają ową granicę, ale znajdują się w odcinku arkusza mapy.

W trakcie budowy wystąpią bezpośrednie i pośrednie wpływy na obszary sieci NATURA 2000. W poniższych tabl. przedstawiamy ocenę znaczenie oddziaływania i ich ocenę za poszczególne warianty.

Tabl. 1 Oceny znaczenia wpływu.

Ocena	Waloryzacja wpływu	Opis
-2	znaczące negatywne oddziaływanie	Wyklucza realizację planowanego przedsięwzięcia, ew. można go realizować wyłącznie zgodnie z § 38 ust. 4 ustawy nr 24/2006 DZ.U. (ma znaczące negatywne oddziaływanie) wręcz destrukcyjne na siedlisko lub populację gatunku, jego zasadniczy wpływ – wyraźne pogorszenie zasobów siedliska lub jego znacznej części oraz negatywny wpływ na gatunki i siedliska – nie może być wyeliminowany.
-1	umiarkowanie negatywne oddziaływanie	Ograniczone (umiarkowane) nieznaczne negatywne oddziaływanie – nie wyklucza realizacji zamysłu – umiarkowane zaburzenia siedliska lub populacji gatunku, umiarkowane naruszenie warunków środowiskowych siedliska lub gatunku, marginalna ingerencja w siedliska. Można go zminimalizować przy zastosowaniu proponowanych środków łagodzących.
0	zerowe oddziaływanie	Zamysł nie spowoduje żadnych uzasadnionych wpływów.
+1	umiarkowanie pozytywne oddziaływanie	Umiarkowanie korzystny wpływ na siedlisko lub populację gatunku, umiarkowana poprawa warunków środowiskowych, ograniczona pozytywna ingerencja w siedliska lub naturalny rozwój gatunku.
+2	znaczące oddziaływanie pozytywne	Wyraźnie korzystny wpływ na siedlisko lub populację gatunku, wyraźna poprawa warunków środowiskowych, korzystna ingerencja w siedliska lub naturalny rozwój gatunku.

Tabl. 2 Ocena znaczenia skutków dla poszczególnych obszarów NATURA 2000.

Obszar Natura 2000	Ocena znaczenia skutków dla poszczególnych wariantów					
	V1	V1A	V2	V2A	V3	V3A
SKCHVU011 Laborecká vrchovina	-1	-1	-1	-1	-1	-1
SKCHVU002 Bukovské vrchy	0	0	0	0	0	0
SKCHVU035 Vihorlatské vrchy	-1	-1	-1	-1	-1	-1
SKCHVU037 Ondavská rovina	0	0	0	0	0	0
SKCHVU024 Senianske rybníky	0	0	0	0	0	0
SKCHVU015 Medzibodrožie	0	0	0	0	0	0
SKUEV0387 Beskyd	-1	-1	-1	-1	-1	-1
SKUEV0016 Košariská	0	0	0	0	0	0
SKUEV0763 Horný tok Výravy	-1	-1	-1	-1	-2	-1
SKUEV0011 Svetlica	0	0	0	0	0	0
SKUEV0014 Lážky	0	0	0	0	0	0
SKUEV0049 Alúvium Rieky	0	0	-2	-2	0	0
SKUEV0386 Hostovické lúky	0	0	-1	-1	0	0
SKUEV0385 Pliškov	0	0	0	0	0	0
SKUEV0229 Bukovské vrchy	0	0	0	0	0	0
SKUEV0230 Makovica	0	0	0	0	0	0
SKUEV0063 Ublianka	0	0	0	0	0	0
SKUEV0209 Morské oko	0	0	-1	-1	0	0
SKUEV0006 Latorica	0	0	0	0	0	0
SKUEV0205 Hubková	-1	-1	0	0	-1	-1
SKUEV0005 Drieňová	0	-1	0	0	0	-1
SKUEV0206 Humenská	-1	0	0	0	-1	0
SKUEV0050 Humenský Sokol	0	-1	0	0	-1	-1
SKUEV0250 Krivoštianka	-1	-1	0	0	-2	-1
SKUEV0231 Brekovský hradný vrch	0	0	0	0	0	0
SKUEV0235 Stretavka	-1	0	0	0	0	0
SKUEV0026 Raškovský luh	0	0	0	0	0	0
Ilość obszarów NATURA 2000 ze znacząco negatywnym oddziaływaniem zamysłu (-2)	0	0	1	1	2	0
Ilość obszarów NATURA 2000 z umiarkowanie negatywnym oddziaływaniem zamysłu (-1)	8	8	6	6	6	8
Ilość obszarów NATURA 2000 z zerowym oddziaływaniem zamysłu (0)	19	19	20	20	19	19
Wariancja	0,217	0,217	0,293	0,293	0,396	0,217
Odchylenie standardowe	0,465	0,465	0,542	0,542	0,629	0,465

Z terenów należących do sieci Natura 2000 będą budową i działaniem gazociągu we wszystkich ocenianych wariantach bezpośrednio dotknięte następujące obszary chronione: SKCHVU011 Laborecká vrchovina – Podgórze Laboreckie, SKCHVU035 Vihorlatské vrchy – Wyhorlat, SKUEV0387 Beskyd – Beskid, SKUEV0763 Horný tok Výravy – Bieg górny rzeki Výrava, SKUEV0049 Alúvium Rieky – Aluwium potoku Rieka, SKUEV0386 Hostovické lúky – Hostovické łąki, SKUEV0209 Morské oko – Morskie Oko, SKUEV0205 Hubková, SKUEV0005 Drieňová, SKUEV0206 Humenská, SKUEV0050 Humenský Sokol, SKUEV0250 Krivoštianka, SKUEV0235 Stretavka. Pozostałe obszary znajdują się poza bezpośrednimi i pośrednimi wpływami.

Dla większości dalej opisywanych obszarów chronionych spodziewane są następujące bezpośrednie wpływy wariantów na omawiane obszary:

- bezpośrednie zajęcie siedlisk,
- usunięcie warstwy (piętra) bylin, krzewów i drzew ,

- prace na budowie – zwiększenie hałasu i pyłu,
- redukcja siedlisk żerowania i rozrodu zwierząt,
- lokalna zmiana warunków siedliskowych,
- ruderalizacja siedlisk, rozprzestrzenianie się ekspansywnych i inwazyjnych gatunków roślin,
- pedokompakcja – ugniatanie gleby przez maszyny budowlane, zmiana w stratyfikacji horyzontów glebowych, zwłaszcza w glebach leśnych,
- zmiany struktury edafonu gleby w zbiorowiskach leśnych.

By złagodzić negatywne skutki w rozdziale C. IV SoH opisano wykaz środków łagodzących, które w znacznym stopniu przyczynią się do zminimalizowania negatywnych skutków dla ptasich obszarów (OSO) i jednocześnie pozwolą na stosunkowo szybkie odzyskiwanie uszkodzonych części siedlisk.

SKCHVU011 Laborecká vrchovina

W poniższej tabl. są zidentyfikowane wpływy na gatunki kluczowe (zwrnikowe) Ptasiej Dyrektywy (OSO).

Talb. 3 Wpływy na gatunki kluczowe (zwrnikowe) SKCHVU011 Laborecká vrchovina.

Naukowa (łacińska) nazwa gatunku	Polska nazwa gatunku	Wpływ przedsięwzięcia na gatunek
<i>Alcedo atthis</i>	Zimorodek rzeczny	Naruszenie pionowych glinianych brzegów cieków, a tym samym utrata siedlisk lęgowych w miejscach skrzyżowania trasy z siedliskiem.
<i>Aquila pomarina</i>	Orlik krzykliwy	Niepokojenie przy gniazdach w trakcie budowy, w środowisku lęgowym (siedliska leśne) – w czasie budowy tymczasowe, lokalnie ograniczone wpływy na tereny żerowiskowe u podnóża Podgórza Laboreckiego.
<i>Caprimulgus europaeus</i>	Lelek	Kluczowym zagrożeniem dla populacji lęgowej jest – na etapie budowy – usunięcie roślinności oraz zniszczenie górnej warstwy gleby na mikrosiedliskach z warunkami dogodnymi do lęgu i odchovu młodych.
<i>Crex crex</i>	Derkacz	Zagraża mu zwłaszcza ubytek łąk, ich meljoracje oraz intensywne gospodarowanie – podczas mechanicznego koszenia pasa manipulacyjnego gazociągu zwiększy się śmiertelność osobników.
<i>Dendrocopos leucotos</i>	Dzięcioł białogrzbity	Na populację gatunku będzie miało negatywny wpływ zwłaszcza zagrożenie bezpośrednio związane z wycinką drzew i usunięciem obumierających i martwych drzew stojących oraz martwego drewna w drzewostanach objętych inwestycją. Działania te spowodują również lokalną degradację i fragmentację siedlisk lęgowych i żerowiskowych.
<i>Dryocopus martius</i>	Dzięcioł czarny	Wycinanie starych drzew, w związku z budową gazociągu lokalnie zredukuje siedliska lęgowe i żerowiskowe tego parasolowego gatunku w przyległych okolicach.
<i>Ficedula parva</i>	Muchołówka mała	Lokalna utrata miejsc lęgowych ze względu na wycinkę starych drzewostanów, jako potencjalnych siedlisk lęgowych (drzewa dziuplaste). Redukcja i zmiany sukcesyjne miejsc żerowania (komponenty roślinne i zwierzęce) z powodu bezpośrednich prac budowlanych (pedokompakcja, zmiany mikroklimatyczne, wysuszenie, zmiany profilów glebowych wpływem działalności człowieka, zmiany w składzie gatunkowym i rozkładzie edafonu tej czasoprzestrzeni i tym samym utrata zasobów żerowych.

Naukowa (łacińska)	Polska nazwa	Wpływ przedsięwzięcia na gatunek
--------------------	--------------	----------------------------------

nazwa gatunku	gatunku	
<i>Lanius collurio</i>	Gąsiorek	Miejscowy ubytek zarośli krzewiastych stanowiących siedliska większych owadów o długości ciała powyżej 20 mm
<i>Lullula arborea</i>	Lerka (skowronek borowy)	Utrata dogodnych siedlisk lęgowych w bezpośrednim związku z pracami budowlanymi.
<i>Milvus milvus</i>	Kania ruda	Zaburzenia przejściowe i czasowo ograniczone w środowisku leśnym.
<i>Picus canus</i>	Dzięcioł zielonosiwy	Wycinki starych drzew w wyniku prac budowlanych w bezpośrednio dotkniętych działaniem częściach drzewostanów leśnych – redukcja możliwości lęgowych. Usunięcie obumierających i martwych drzew oraz warstwy ściółki spowoduje przejściowe obniżenie zasobów żerowych (np. likwidacja mrowisk), która będzie rekompensowana w zachowanych siedliska wokół pasa montażowego.
<i>Sylvia nisoria</i>	Jarzębatka	Lokalny ubytek zarośli krzewiastych z obecnością większych owadów (ponad 20 mm) – w trakcie budowy gazociągu a następnie zagospodarowanie pasa montażowego (koszenie) po zakończeniu prac budowlanych

SKCHVU035 Vihorlatské vrchy

W poniższej tabl. są zidentyfikowane wpływy na gatunki kluczowe (zwrnikowe) Ptasiej Dyrektywy (OSO).

Tabl.4 Wpływy na gatunki kluczowe (zwrnikowe)Ptasiej Dyrektywy SKCHVU035 Vihorlatské vrchy.

Naukowa nazwa gatunku	Polska nazwa gatunku	Wpływ przedsięwzięcia na gatunek
<i>Circaetus gallicus</i>	Gadożer zwyczajny krátkoprstý	Wycinka drzew na trasie gazociągu i bezpośrednie płoszenie w wyniku prac i przejazdu maszyn na etapie prac budowlanych gazociągu.
<i>Dendrocopos medius</i>	Dzięcioł średni	Wycinka starszych drzew w drzewostanach z naturalnymi dziuplami na trasie gazociągu - redukcja siedlisk lęgowych oraz tymczasowa redukcja możliwości żerowania.
<i>Otus scops</i>	Syczek zwyczajny	Wycinka starszych drzew z występowaniem naturalnych dziupli w krajobrazie kulturowym na trasie budowanego gazociągu - redukcja możliwości lęgowych.
<i>Strix uralensis</i>	Puszczyk uralski	Redukcja możliwości lęgowych w wyniku usunięcia konarów, pni i złomów podatnych do gniazdowania, szczególnie w drzewostanach starszych klasach wiekowych na trasie gazociągu.
<i>Jynx torquilla</i>	Krętogłów zwyczajny	Tymczasowy zanik stosownych żerowisk. Po zakończeniu budowy ich ponowny sukcesywny rozwój będzie w dużej mierze zależny od sposobu i częstotliwości konserwacji gazociągu (koszenie) pasa montażowego.

Obszar SKUEV0387 Beskyd

Przez wdrożenie proponowanych działań nastąpi częściowe uszkodzenie siedlisk Ls5.1 (9130-3) Żyzna buczyna karpacka (*Dentario glandulosae-Fagetum*), Ls5.2 (9110) Kwaśne buczyny, Ls4 (9180) Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stokach i zboczach, Ls1.3 (91E0) Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albae*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródłiskowe); nie jest spodziewany trwały wpływ na ich stan w danym obszarze.

Obszar SKUEV0763 Horný tok Výravý

Przewidywane są **pośrednie wpływy wariantów V1, V1A, V2, V2A, V3A** na dany obszar:

- prace w czasie budowy – zwiększenie hałasu i pyłu,
- ruderalizacja siedlisk, rozprzestrzenianie się ekspansywnych i inwazyjnych gatunków roślin.

W wyniku wdrożenia proponowanych działań nie przewiduje się trwałego uszkodzenia siedliska lub trwałego wpływu na ich stan na danym obszarze.

W przypadku **wariantu V3** na danym obszarze przewidywane są oprócz wyżej wymienionych również następujące **bezpośrednie wpływy**:

- bezpośrednie zajęcie siedlisk Ls1.3 (91E0) łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albae*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródliskowe),
- tymczasowe zanieczyszczenie cieku wodnego.

Przez wdrożenie proponowanych działań nastąpi uszkodzenie wyżej wymienionego siedliska, częściowa regulacja koryta rzeki, przez co należy oczekiwać trwałego wpływu na jego stan na danym obszarze.

Obszar SKUEV0049 Alúvium Rieky

W przypadku **wariantów V1, V1A, V3, V3A** nie są przewidywane ani bezpośrednie ani pośrednie wpływy na dany obszar.

W przypadku **wariantów V2, V2A** przewidywane są oprócz wyżej wymienionych również następujące **bezpośrednie wpływy**:

- bezpośrednie zajęcie siedlisk Ls1.3 (91E0) łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albae*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródliskowe), Lk5 (6430) Ziołorośla górskie (*Adenostyles alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*).

Przez wdrożenie proponowanych działań nastąpi uszkodzenie wyżej wymienionego siedliska, częściowa regulacja koryta rzeki, przez co należy oczekiwać trwałego wpływu na jego stan na danym obszarze.

Obszar SKUEV0386 Hostovické lúky

W przypadku **wariantów V1, V1A, V3, V3A** nie są przewidywane ani bezpośrednie ani pośrednie wpływy na dany obszar.

W przypadku **wariantów V2, V2A** są przewidywane **pośrednie wpływy** na dany obszar:

- prace na budowie – zwiększenie hałasu i pyłu,
- ruderalizacja siedlisk, rozprzestrzenianie się ekspansywnych i inwazyjnych gatunków roślin.

W wyniku wdrożenia proponowanych działań nie przewiduje się trwałego uszkodzenia siedliska lub trwałego wpływu na jego stan na danym obszarze.

Obszar SKUEV0209 Morské oko

W przypadku **wariantów V1, V1A, V3, V3A** nie są przewidywane bezpośrednie ani pośrednie wpływy na dany obszar.

W przypadku **wariantów V2, V2A** są przewidywane **pośrednie wpływy** na dany obszar:

- prace na budowie – zwiększenie hałasu i pyłu,
- ruderalizacja siedlisk, rozprzestrzenianie się ekspansywnych i inwazyjnych gatunków roślin.

W wyniku wdrożenia proponowanych działań nie przewiduje się trwałego uszkodzenia siedliska lub trwałego wpływu na jego stan na danym obszarze.

Obszar SKUEV0205 Hubková

W przypadku **wariantów V2, V2A** nie są przewidywane bezpośrednie ani pośrednie wpływy na dany obszar.

W przypadku **wariantów V1, V1A, V3, V3A** przewidywane są **pośrednie wpływy** na dany obszar:

- prace na budowie – zwiększenie hałasu i pyłu,
- ruderalizacja siedlisk, rozprzestrzenianie się ekspansywnych i inwazyjnych gatunków roślin.

W wyniku wdrożenia proponowanych działań nie przewiduje się trwałego uszkodzenia siedliska lub trwałego wpływu na jego stan na danym obszarze.

Obszar SKUEV0005 Drieňová

W przypadku wariantów **V1, V2, V2A, V3, V3A** nie są przewidywane bezpośrednie ani pośrednie wpływy na dany obszar.

W przypadku **wariantu V1A** przewidywane są **pośrednie wpływy** na dany obszar:

- prace na budowie – zwiększenie hałasu i pyłu,
- ruderalizacja siedlisk, rozprzestrzenianie się ekspansywnych i inwazyjnych gatunków roślin.

W wyniku wdrożenia proponowanych działań nie przewiduje się trwałego uszkodzenia siedliska lub trwałego wpływ na jego stan na danym obszarze.

Obszar SKUEV0206 Humenská

W przypadku wariantów **V2, V2A** nie są przewidywane bezpośrednie ani pośrednie wpływy na dany obszar.

W przypadku **wariantów V1A, V3A** przewidywane są **pośrednie wpływy** na dany obszar:

- prace na budowie – zwiększenie hałasu i pyłu,
- ruderalizacja siedlisk, rozprzestrzenianie się ekspansywnych i inwazyjnych gatunków roślin.

W wyniku wdrożenia proponowanych działań nie przewiduje się trwałego uszkodzenia siedliska lub trwałego wpływ na jego stan na danym obszarze.

W przypadku **wariantów V1, V3**, przewidywane są oprócz wyżej wymienionych również następujące **bezpośrednie wpływy**:

- bezpośrednie zajęcie siedlisk Ls5.1 (9130-3) Żyzna buczyna karpacka (*Dentario glandulosae-Fagetum*), Ls5.4 (9150) Ciepłolubne buczyny storczykowe,

Przez wdrożenie proponowanych działań nastąpi częściowe uszkodzenie wyżej wymienionych siedlisk, jednak nie jest oczekiwany trwały wpływ na ich stan na danym obszarze.

Obszar SKUEV0050 Humenský Sokol

W przypadku wariantów **V1, V2, V2A** nie są przewidywane bezpośrednie ani pośrednie wpływy na dany obszar.

W przypadku **wariantów V1A, V3, V3A** przewidywane są oprócz wyżej wymienionych również następujące **bezpośrednie wpływy**:

- bezpośrednie zajęcie siedlisk Pi5 (6110) Skały wapienne i neutrofilne z roślinnością pionierską (Alyso-Sedion) na płytkich skałach wapiennych i neutrofilnych, Tr1 (6210) Murawy kserotermiczne na podłożu zasobnym na wapń, Lk1 Nizinne i podgórskie łąki kośne, Sk1 (8210) Wapienne ściany skalne z roślinnością szczelinową (chasmofity), Ls5.1 (9130-3) Żyzna buczyna karpacka (*Dentario glandulosae-Fagetum*), Ls5.4 (9150) Ciepłolubne buczyny storczykowe, Ls3.1 Zarośla (Pruno mahaleb-Quercetum pubescentis),

W wyniku wdrożenia proponowanych działań nastąpi częściowe uszkodzenie wyżej wymienionych siedlisk, jednak nie jest oczekiwany trwały wpływ na ich stan na danym obszarze; najcenniejsze siedliska zostaną zachowane w granicach rezerwacji.

SKUEV0250 Krivošťianka

W przypadku wariantów **V2, V2A** nie są przewidywane bezpośrednie ani pośrednie wpływy na dany obszar.

W przypadku **wariantów V1, V1A, V3, V3A** przewidywane są oprócz wyżej wymienionych również następujące **bezpośrednie wpływy**:

- bezpośrednie zajęcie siedlisk Ls5.1 (9130-3) Żyzna buczyna karpacka (*Dentario glandulosae-Fagetum*), Ls5.4 (9150) Ciepłolubne buczyny storczykowe, Ls3.1 Zarośla (Pruno mahaleb-Quercetum pubescentis) przez strefy ekotonowe,

W wyniku wdrożenia proponowanych działań nastąpi częściowe uszkodzenie wyżej wymienionych siedlisk, jednak nie jest oczekiwany trwały wpływ na ich stan na danym obszarze, najcenniejsze siedliska zostaną zachowane w granicach rezerwacji.

SKUEV0235 Stretavka

W przypadku wariantów **V1A, V2, V2A, V3, V3A** nie są przewidywane bezpośrednie ani pośrednie wpływy na dany obszar.

W przypadku **wariantu V1**, przewidywane są **pośrednie wpływy** na dany obszar:

- prace na budowie – zwiększenie hałasu i pyłu,
- ruderalizacja siedlisk, rozprzestrzenianie się ekspansywnych i inwazyjnych gatunków roślin.

W wyniku wdrożenia proponowanych działań nie przewiduje się trwałego uszkodzenia siedlisk lub trwałego wpływu na ich stan na danym obszarze.

Oddziaływanie na obszary chronione sieci NATURA 2000 podczas eksploatacji gazociągu i urządzeń technicznych można ograniczyć do konserwacji pasa o szerokości 10 m na trasie gazociągu, która polega na usunięciu nalotu drzew i krzewów na tym pasie. Częstotliwość tych prac wynosi 10 lat. Oddziaływania na faunę, florę i siedliska podczas eksploatacji są identyczne, co do wpływu, co zostało szczegółowo opisane w rozdziale C.III.7. Wpływy na integralność i spójność obszarów sieci NATURA 2000 w okresie prac nie przewiduje się. Z najważniejszych można wymienić np.:

- usunięcie runa leśnego, krzewów i drzew podczas konserwacji pasa montażowego,
- oddziaływanie hałasu i pyłów, podczas konserwacji pasa montażowego,
- redukcja miejsc rozrodu i żerowania zwierząt,
- ruderalizacja siedlisk, rozprzestrzenianie się ekspansywnych i inwazyjnych gatunków roślin,
- lokalna zmiana warunków siedliskowych,
- tymczasowe częściowe zaburzenie migracji, podczas konserwacji pasa montażowego,
- zmiany w strukturze edafonu gleby w zbiorowiskach leśnych.

Dla zminimalizowania wpływów tych prac wycinki drzew na obszarze OSO należy przeprowadzać wyłącznie w zakresie niezbędnym i w okresie niewegacyjny i niełęgowym (sierpień – grudzień). Wycinki drzew poza OSO (np. drzewa nad potokami, drzewa rosnące poza drzewostanami leśnymi) należy realizować poza okresem wegetacyjnym roślin, który pokrywa się z okresem lęgowym ptaków i wyprowadzaniem młodych pozostałych gatunków zwierząt tzn. w okresie sierpień – luty.

Ocena wpływu planowanego działania na integralność obszaru Natura 2000 w rozpatrywanym obszarze

Pod określeniem integralność obszaru rozumiemy integralność struktury ekologicznej i funkcji obszaru w ramach całego ocenianego obszaru lub kompleksu siedlisk lub populacji wybranych gatunków, które są przedmiotem zainteresowania (ochrony). Warunkiem tej funkcjonalności jest optymalny układ przestrzenny i wzajemne zależności między poszczególnymi elementami. Obszar ma wysoki poziom integralności, jeżeli jest w nim realizowany wysoki potencjał dla osiągnięcia celów ochrony, jeśli utrzymuje się zdolność do samodzielnej regeneracji i samodzielnej odnowy z – w razie potrzeby – minimalną ingerencją z zewnątrz. Przy ocenie oddziaływania integralności bierze się pod uwagę cele ochrony obszaru. Ocenia się ekologiczną spójność (*koherentność*) całej sieci NATURA 2000 oraz nierozdzielność (*integralność*) poszczególnych określonych obszarów sieci NATURA 2000.

Podczas budowy nastąpi redukcja siedlisk żerowania i rozrodu zwierząt, lokalna zmiana warunków siedliskowych, prace budowlane i zakłócanie spokoju zwierzętom, przewidywana jest ruderalizacja siedlisk – wszystko dotyczy oddziaływania przez stosunkowo krótki okres trwania prac na czas 6–8 tygodni na odcinku budowy, bez stałej obecności wizualnego oddziaływania budowy na krajobraz, stałej obecności człowieka po zakończeniu budowy, co przy utrzymaniu środków zaradczych nie powinno istotnie wpłynąć na integralność obszaru sieci NATURA 2000.

Ocena wpływów na koherencję sieci NATURA 2000

Koherencja (ciągłość, spójność) to ekologiczna cecha obszaru umożliwiająca zachowanie typów siedlisk naturalnych, gatunków i siedlisk gatunków. Chodzi o to, by zachować struktury krajobrazu umożliwiające migrację zwierząt i szerzenie roślin i siedlisk pomiędzy obszarami NATURA 2000. Oceniane są elementy, które przez charakter swojej liniowej i ciągłej struktury (np. ÚSES) lub przez ich funkcję tzw. „stepping stones” są ważne dla migracji, rozprzestrzeniania i wymiana genetycznej gatunków dzikiej flory i fauny.

Realizacja proponowanych działań, jak i eksploatacja nie będzie w żaden sposób wpływać na funkcję obszarów NATURA 2000. Proponowane działania będą prowadzone pod powierzchnią ziemi i nie będą stanowiły przeszkody do szlaków migracyjnych i nie zakłócą ich ciągłości.

Z powyżej wymienionych powodów koherencja sieci NATURA 2000 oraz poszczególnych populacji gatunków i typów siedlisk komunikujących się między poszczególnymi obszarami nie będzie naruszona. Ze względu na wymagania ekologiczne, zasięg działania, terytoria oraz zdolność migracyjną poszczególnych gatunków, których siedliska objęte są ochroną sieci Natura 2000, można stwierdzić, że budowa i eksploatacja obiektów nie narusza powiązań przestrzennych obszarów Natura 2000 i nie wpłynie negatywnie na koherencję sieci NATURA 2000.

Ocena oddziaływań kumulatywnych

W szerszej okolicy ocenianego obszaru zaprojektowana jest trasa autostrady D1 odcinek Budimír granica państwowa Republika Słowacji/Ukraina, którą przecinają wszystkie rozpatrywane warianty. Biorąc pod uwagę, że w miejscu, gdzie warianty krzyżują się z projektowaną autostradą nie znajduje się żaden obszar chroniony krajowego lub europejskiego systemu sieci Natura 2000 nie spodziewamy się powstania kumulatywnych wpływów z negatywnym oddziaływaniem na dany obszar.

Oprócz wyżej wymienionych wpływów raport oddziaływania ocenił i inne aspekty wchodzące w zakres ochrony przyrody i krajobrazu, takie jak wpływ na elementy terytorialnego systemu stabilności ekologicznej (ÚSES) oraz wpływu na szlaki migracyjne zwierząt. Ogólnie rzecz biorąc, negatywne skutki okresu budowy na elementy ÚSES są identyczne z negatywnymi wpływami opisanymi w ocenie oddziaływania na faunę i florę oraz siedliska. Można stwierdzić, że wpływ na bio-środki regionalne będą minimalizowane przez proponowane działania a drożność regionalnych korytarzy biologicznych będzie wkrótce po zakończeniu budowy wznowiona. W odniesieniu do tras migracyjnych, nie oczekuje się ich kompleksowego i całkowitego przerwania, ponieważ wyrąb drzewostanów leśnych w trasie gazociągu i sama budowa gazociągu będzie przebiegać w czasowo dostatecznie odległych terminach – dzięki czemu migrujące zwierzęta będą się mogły zaadaptować do zmian i modyfikować trasy migracji.

Wpływ na ludność

W związku z pracami budowlanymi etap budowy wiąże się z okresowym negatywnym wpływem na dobrostan miejscowej ludności. Wpływ gazociągu połączeniowego i

struktur powiązanych z budową na ludność znajduje odzwierciedlenie w zwiększonej emisji hałasu ze względu na przejazdy samochodów ciężarowych i pracę maszyn budowlanych (głównie kurz) oraz wytwarzaniem emisji. Wpływ można złagodzić właściwą organizacją prac budowlanych, co najmniej przez częściowe wyłączenie ruchu budowlanego z siedlisk oraz przez zastosowanie środków kompensujących. Decydującym momentem jest tu określenie odpowiednich warunków w pozwoleniach na budowę.

Proponowane warianty trasy gazociągu w maksymalnym możliwym stopniu respektują środowisko ludności poszczególnych gmin dotkniętych skutkami działania. Unikają przejścia przez zwartą zabudowę siedlisk. Z dotychczasowej analizy dotkniętego obszaru, proponowanej trasy gazociągu oraz obiektów towarzyszących w ocenianych wariantach nie przewiduje się wyburzania budynków mieszkalnych.

Wpływy na uwarunkowania geologiczne

Wszystkie warianty przechodzą przez terytorium, które zbudowane jest z utworów fliszowych. W obszarze występują osuwiska, deformacje nachylenia oraz tereny podatne na osuwiska. Budowa gazociągu – zwłaszcza konieczność budowy wcięć, przejście przez strome zbocza, budowa pasu montażowego – narusza stabilność obszaru i przy niewłaściwym prowadzeniu prac może spowodować aktywację osuwisk.

W fazie wstępnego projektowania – w badaniach geologiczno-inżynierskich konieczne jest określenie aktywnych, potencjalnych i ustabilizowanych osuwisk, co pozwoli pomocą odpowiednich środków technicznych optymalizować trasowanie gazociągu.

Wpływy na wody powierzchniowe

Ujawnią się zwłaszcza przy przecięciach cieków wodnych z gazociągiem. Te są szczegółowo opisane w SoH z długością krzyżowań poszczególnych cieków. W zależności od wariantu mamy do czynienia z całkowitą długością od 190 do 282 m.

Proponowana metoda przecinania cieków powinna zminimalizować wpływ na przepływ w cieku i jego zanieczyszczenie przez produkty ropopochodne, niemniej jednak należy podjąć środki, w szczególności w celu zabezpieczenia potencjalnych sytuacji awaryjnych. Nacisk należy położyć na cieki ważne z punktu widzenia gospodarki wodnej.

W kolejnym etapie prac projektowych niezbędne będzie przestrzeganie warunków ochrony przeciwpowodziowej zgodnie z przepisami ustawy nr. 7/2010 DZ.U. o ochronie przeciwpowodziowej. Poszczególne technologie budowlane będzie trzeba zaprojektować tak, by przecięcia cieków na danym obszarze nie zmieniały warunków odpływu wód i nie miały wpływu na ochronę przeciwpowodziową na danym obszarze. Profile mostowania cieków należy dostosować do warunków przepływu Q_{100} wody.

Wpływy na wody podziemne

Eksploatacja gazociągu nie będzie miała istotnego wpływu na wody podziemne czy zasoby wodne. Sama bryła gazociągu nie działa jako bariera nieprzepuszczalna dla

przepływu wód gruntowych. Prace budowlane w większości trasy będą prowadzone (według wstępnych szacunków) nad istniejącym poziomem wód podziemnych, ew. na poziomie wahań ich zwierciadła.

Podczas budowy będzie konieczne zastosowanie odpowiednich środków bezpieczeństwa w celu uniknięcia ryzyka skażenia gruntu i wód podziemnych. Dotyczy to przede wszystkim zabezpieczenia miejsc użytkowania i postoju maszyn budowlanych i manipulacji produktami naftowymi. Bardziej znaczące ryzyko stanowią szczególnie awaryjne wycieki niebezpiecznych substancji.

By podjąć potencjalnym wyciekom awaryjnym substancji niebezpiecznych na etapie budowy należy sporządzić plan awaryjny, zgodnie z ustawą nr. 364/2004 DZ.U. o wodach i jej dekretem wykonawczym nr. 100/2005 DZ.U.

Wpływy na glebę

Najważniejszym rodzajem oddziaływania na glebę jest zajęcie gruntu rolnego.

Stałe zajęcie gruntów rolnych jest ograniczone do obszarów, gdzie zostaną zbudowane obiekty obsługujące gazociąg a ich przewidywana powierzchnia wynosi około 10 880 m². Obszar ten dla wszystkich wariantów jest oceniany tak samo.

Tymczasowe zajęcia to pas roboczy (montażowy) o maksymalnej szerokości w miejscach z ziemią uprawną 40 m a na łąkach i pozostałych terenach 36 m. W pasie roboczym nastąpi usunięcie warstwy gleby uprawnej i jej ułożeniu na skraju pasa roboczego na całej długości trasy. Po zakończeniu budowy gleba ponownie będzie rozłożona na powierzchni pasa roboczego.

Tymczasowe zajęcia gruntów rolnych według poszczególnych klas bonitacyjnych opisane są w poniższej tabeli, przy czym gleby najwyższej jakości (w grupie I – IV) są przejściowo zajęte w minimalnym stopniu.

Tymczasowe zajęcia gruntów rolnych według klasy bonitacyjnej (ha)

klasa bonitacyjna	warianty					
	war. 1	war. 2	war. 3	war. 1A	war. 2A	war. 3A
4	3,34	0,00	3,82	5,52	0,00	0,00
5	67,44	53,03	62,87	46,85	36,94	55,80
6	133,70	126,77	160,59	131,49	125,17	135,67
7	83,10	112,77	52,52	89,77	107,29	81,98
8	20,90	33,95	36,99	25,00	32,70	28,83
9	41,34	72,59	32,58	45,20	77,11	33,49
Razem	349,82	399,11	349,38	343,84	379,21	335,77
z tego gleby najwyższej jakości w ramach katastra gmin	148,38	174,09	142,52	117,67	167,05	130,04

Po stwierdzeniu na trasie rurociągu urządzeń melioracyjnych zostaną one po jego ułożeniu zrekonstruowane tak, by nie została naruszona jego funkcjonalność.

Wpływy na układ urbanistyczny i użytkowanie ziemi

Wpływ na produkcję przemysłową i usługi może być oceniany wtórnie jako pozytywny, ponieważ dywersyfikuje źródła gazu ziemnego dla Republiki Słowackiej i zmniejsza ryzyko ograniczenia jego podaży głównie z Ukrainy.

Bezpośredni negatywny wpływ to styk gazociągu z obszarami przemysłowymi, ew. z działalnościami komercyjnymi - działalność handlowa, obszar małej produkcji i przetwórstwa drewna w obrębie gruntów katastru gminy Jabloň i Udavské a także kontakt z południową granicą nowo wybudowanego centrum recyklingu Snina. Kontakty te występują w wariantach, które według oceny niniejszego raportu nie będą realizowane.

Budowa będzie miała wpływ zarówno na strukturę uprawy roślin, jak wielkość ich produkcji. Najbardziej znaczącym wpływem bezpośrednim jest zmniejszenie produkcji rolniczej z tytułu trwałego zajęcia ziemi uprawnej.

Oprócz zajęcia gruntów rolnych dochodzi do kontaktu gazociągu ze strefą bezpieczeństwa dużych gospodarstw rolnych. Powyższe kwestie należy rozwiązywać w kolejnych etapach przygotowania projektu z właścicielami tych terenów (PD Nacina Ves i Krásnovce).

W trakcie eksploatacji gazociągu grunty rolne będą doprowadzone do ich pierwotnego stanu i mogą być wykorzystane zgodnie z pierwotnymi planami.

Podczas budowy nastąpi oddziaływanie na drzewostany leśne. Drzewostany leśne na terenach proponowanego działania podlegają właściwym jednostkom organizacyjnym (nadleśnictwa, leśnictwa): Strážske Humenne, Koškovce, Výrava, Medzilaborce, Snina, Sobrance.

Proponowane działanie będzie miało negatywny wpływ na gospodarkę leśną, w szczególności:

- zmniejszenie powierzchni produkcyjnej i zasobów leśnych,
- możliwość erozji gleby,
- straty wynikłe z przedwczesnej likwidacji upraw leśnych, co oznacza stratę ekonomiczną użytkownika spowodowaną redukcją produkcji, obniżeniem ceny drewna (cieńszy asortyment) i zwiększenia kosztów pozyskania i obróbki drewna w czasie wyrębu (wycinki),
- otwarcie ściany lasu może zwiększyć jego podatność na wiatr i zanieczyszczenia.

Bardzo wrażliwym etapem jest wycinka drzew na trasie gazociągu, ich zrywka i wywóz. Dla zapobieżenia erozji gruntów w czasie zrywki będzie niezbędne nie dopuszczenie do uszkodzeń pokrywy gleby na miejscach pośrednio dotkniętych budową.

Zestawienie planowanego wyrębu:

Kategorie lasu	V1	V1A	V2	V2A	V3	V3A
gospodarczy	251 275	293 250	299 230	281 290	288 075	258 980
ochronny	10 350	10 350	20 700	11 500	10 810	10 350
szczególnej rangi	18 860	5 750	18 860	17 250	18 860	25 990
Razem	280 485	309 350	338 790	310 040	317 745	295 320

Podczas eksploatacji będzie konieczne pozostawienie przesieki na trasie gazociągu o szerokości 5 m po obu stronach osi gazociągu. Operator gazociągu będzie regularnie utrzymywać w tych miejscach trwałe wylesienie i pozostanie ono permanentnie bez

drzewostanu. W regularnych okresach czasu, co około 10 lat operator gazociągu będzie usuwać wyrosnięte drzewa i krzewy.

Proponowana czynność swoim charakterem nie będzie powodowała ryzyka dla aktywności rekreacyjnych i sportowych. Z zaproponowanych wariantów tylko w przypadku Wariantu III A gazociąg zbliża do południowego brzegu Stawu rybnego – Chlmeckého rybníka, który jest wykorzystywany do wędkarstwa sportowego.

Wpływy na transport i infrastrukturę techniczną

Sprawozdanie z oceny specyfikuje konflikty z siecią komunikacyjną dróg, liniami kolejowymi, obiektami infrastruktury gospodarki wodnej (wodociągi, kanalizacja), sieciami gazowymi, elektrycznymi, rurociągami i innymi obiektami. Oddziaływanie dotyczy etapu budowy w miejscach, gdzie trasa gazociągu przecina sieci komunikacyjne i inżynierskie. Przecinanie będzie rozwiązywane zgodnie z odpowiednimi normami branżowymi i umowami z ich operatorami, którzy określą warunki krzyżowania i równocześnie ochrony konkretnych sieci, którymi zarządzają. Przecięcia te będą częścią powstałych inwestycji budowania gazociągu łączącego.

Wpływy na stanowiska archeologiczne

W oparciu o ustaloną lokalizację znalezisk należy liczyć się w planowanej trasie z obecnością stanowisk archeologicznych. Z tego powodu jest niezbędna realizacja badania archeologicznego we wszystkich lokalizacjach, które się znajdują na trasie. Ratownicze badania archeologiczne, poszukiwania i lokalizację stanowisk należy przeprowadzić co najmniej trzy miesiące przed rozpoczęciem prac ziemnych i budowlanych (poza miesiącami grudzień – luty).

7 CZYNNOŚCI ŁAGODZĄCE

Aby ograniczyć wpływ inwestycji na środowisko i zdrowie ludności będą stosowane łagodzące środki zapobiegawcze, opisane w rozdziale C. IV sprawozdania z oceny.

Najważniejszymi z nich są środki zapobiegawcze, które należy opracować i uwzględnić w późniejszym projekcie w zakresie ochrony przyrody ożywionej, gleb, wód powierzchniowych i podziemnych.

Po opracowaniu ostatecznej opinii, która zostanie wydana przez Ministerstwo Środowiska RS z inicjatywy Eustream, a.s., będzie potrzebne przedstawienie opinii zainteresowanych stron – miejscowości i urzędów wojewódzkich, a na ich podstawie zostanie opracowana ostateczna trasa gazociągu łączącego z uwzględnieniem w niej dokumentacji planowania przestrzennego poszczególnych województw i miejscowości.

8 OCENA ZGODNOŚCI CZYNNOŚCI Z OBOWIĄZUJĄCĄ DOKUMENTACJĄ PLANOWANIA PRZESTRZENNEGO (TERYTORYALNEGO)

Plan realizacji gazociągu łączącego RP–RS jest włączony do Planu Zagospodarowania Przestrzennego (ÚPN) Województwa Koszyckiego. Nowy ÚPN Województwa Preszowskiego (PSK) jest w trakcie opracowania a realizator (plenipotent) otrzymał postulat o ocenę przestrzennych (terytorialnych) możliwości (opcji) przeprowadzenia planowanego połączenia przesyłowego systemu gazociągów RS–RP nowym korytarzem wysokociśnieniowego gazociągu połączeniowego, który w oparciu o mapową dokumentację Koncepcji biegnie przez Województwo Preszowskie. Po wybraniu najkorzystniejszego wariantu, kolejnym krokiem dokumentacji projektowej będzie „Dokumentacja do postępowania terytorialnego“, która będzie udostępniona obom wojewódzkim urządzeniom administracji terenowej w celu wprowadzenia zmian i dodatków do ÚPN województw.

ÚPN województw będący dokumentacją planowania przestrzennego wyższej jednostki terytorialnej jest obowiązujący dla planów zagospodarowania miast i wsi. Większość zainteresowanych wsi województwa koszyckiego i preszowskiego nie posiada opracowań ÚPN, ponieważ ich nie dotyczy obowiązek opracowania planów przestrzennych.

Procedury związane z procesem opracowania dokumentacji planowania przestrzennego reguluje ustawa nr 50/1976 DZ.U. (Prawo budowlane).

Konkretne rozwiązania i projekty trasy będą wynikiem procesu oceny wpływów na środowisko, ew. będą skorygowane inwestorem na kolejnych etapach projektowej dokumentacji, w oparciu o decyzję o optymalizacji trasy.

Na etapie dalszych opracowań projektu będzie trzeba dostosować (skoordynować) z ÚPN obu województw oraz z ÚPN ich miast i wsi.

9 PORÓWNANIE WARIANTÓW

Sprawozdanie z oceny jest zgodne z zakresem oceny z 08.12.2014, które zostało opracowane w trzech Wariantach proponowanej inwestycji i tak Warianty 1, 2 i 3, przedstawiają proponowane rozwiązania w kategoriach terytorialnych, przy czym warunki techniczne i eksploatacyjne pozostają takie same. Podczas opracowania sprawozdania z oceny na podstawie uwag miejscowości i innych subiektów podane Warianty tras gazociągu przechodziły modyfikację do takiego stopnia, że były zaproponowane kolejne Warianty, które ideowo są oparte o pierwotne Warianty. Wszystkim nowym Wariantom był przypisany sufiks A z zachowaniem pierwotnego numeru, w celu zrozumienia, o który Wariant chodzi.

Różnica pomiędzy nowymi i pierwotnymi wariantami jest stosunkowo mała, różnią się jedynie w szczegółach, ale mają wspólne korytarze. Do porównania wchodzi 6 identycznych wariantów:

Wariant 1, Wariant 1A, Wariant 2, Wariant 2A, Wariant 3, Wariant 3A

Warianty wyznaczenia trasy gazociągu były porównywane dwoma metodami – multikryterialnym oszacowaniem i jakościowym porównaniem w oparciu o słabe i silne strony.

Waloryzacja multikryterialna

Warianty zostały porównane pod względem kryteriów, które zostały zestawione do trzech grupy kryterialnych:

1. techniczno-ekonomiczne kryteria,
2. wpływy na ludność i środowisko socjalnoekonomiczne,
3. wpływy na środowisko przyrodnicze.

Zbiór kryteriów	Kolejność kryteriów	Kryterium
Techniczno-ekonomiczne	1	Wydatki inwestycyjne
	2	Długość trasy
	3	Trudności techniczne - przekraczanie rzek
	4	Trudności techniczne - przejazd przez odcinki nieustabilizowane
Ludność i socjalno-ekonomiczne środowisko	5	Wpływ na obszary ochrony złóż (CHLÚ) i chronione tereny górnicze (DP)
	6	Wpływ na rozwój terytorialny
	7	Wpływ na pamiątki kulturalne i stanowiska archeologiczne
Środowisko przyrodnicze	8	Wpływ na wody podziemne
	9	Tymczasowe zajęcie gruntów rolnych
	10	Trwałe wylesienie
	11	Wpływy na elementy ÚSES
	12	Wpływy na obszary sieci NATURA 2000
	13	Wpływ na krajowy system obszarów chronionych

Poszczególnym grupom kryteriów, jak również i pojedynczym kryteriom została przypisana waga; stopień wpływu każdego wskaźnika został wyrażony w skali od 0 (wpływ minimalny) do 10 (wpływ skrajny – ekstremalnego znaczenia).

Proste obliczenie wykazało, że za najbardziej korzystny Wariant można przyjąć Wariant 1A, a następnie Wariant 3A. Pozostałe Warianty okazały się znacznie mniej korzystne do realizacji.

Podobne wyniki uzyskano również przy **porównaniu jakościowym**, gdzie zostały wzięte pod uwagę szczególnie minusy i plusy Wariantów.

Poszczególne Warianty były oceniane i porównywane na podstawie całościowej analizy oddziaływań, przy czym decydującym czynnikiem był, na podstawie fachowej dokumentacji, wpływ na środowisko przyrodnicze, ze szczególnym uwzględnieniem wpływów na obszary sieci Natura 2000 i krajowy system obszarów chronionych. Oceniane Warianty są po miejscowość Svetlice prowadzone w jednym korytarzu, od tego miejsca rozdzielają się do dwóch korytarzy – zachodni (Wariant 1, 1A, 3 a 3A) i wschodni (Wariant 2, 2A). Ze względu na długość gazociągu, konfigurację terenu i warunki przyrodnicze nie znaleziono rozwiązania, które by odpowiadało wszystkim wymogom ochrony przyrody, ewentualnie zainteresowanych miast i miejscowości. Z tego powodu właściwą trasą nie są poszczególne Warianty, ale ich kombinacja.

Z opisanego wyżej porównania i oceny wpływów zalecamy do dalszego postępowania poniższą trasę połączeniowego gazociągu:

Punkt podłączenia C biegnie Wariantem 2A, pod miejscowością Výrava przyłącza się do Wariantu 1A, pod miejscowością Chlmec przyłącza się do Wariantu 1 omija Chlmec i prowadzi Wariantem 1A.

Na terytorium miejscowości Chlmec występuje możliwość alternatywnego rozwiązania; przy miejscowości Chlmec Wariantem 1A poprzez wejście do południowego obrzeża obszaru SKUEV0050 Humenský sokol przy dotrzymaniu warunków opisanych w rozdziale C.V.2.

Wariant 1 – poza Chlmec – z punktu widzenia obszaru sieci NATURA2000 oraz krajowej sieci obszarów chronionych wydaje się korzystny, ale biorąc pod uwagę potencjał rozwojowy miejscowości i negatywne stanowisko wsi Chlmec, w postulacie optymalnego wariantu proponowana jest również alternatywa poprowadzenia trasy przy miejscowości Chlmec Wariantem 1 A.

Równocześnie należy zwrócić uwagę, że proponowany Wariant jeszcze trzeba będzie – w ramach dokumentacji projektowej – optymalizować ze względu na koszty i warunki techniczne tak, aby inwestycja była optymalna również pod względem ekonomicznym.

W ramach transgranicznej oceny opiniowane były trzy różne punkty podłączenia polskiej i słowackiej części gazociągu - oznaczone jako A (najbardziej północny), B (środkowy) i C (najbardziej południowy). Wszystkie trzy punkty znajdują się na obszarze Przełęcz Łupkowskiej. Z ich porównania wynika, że pod względem wpływu na interesy ochrony przyrody, najbardziej korzystny jest punkt C.

10 TRANSGRANICZNA OCENA WPŁYWÓW

Strona Polska reprezentowana przez Ministerstwo Środowiska odpowiedziała na list wysłany przez Ministerstwo Ochrony Środowiska RS z dnia 28 listopada 2014 r., dotyczący przekazu informacji, zgodnie z ustaleniami na Konwencji z Espoo, w którym wyraziła zainteresowanie uczestnictwem w transgranicznej ocenie wpływów na środowisko proponowanej czynności „Gazociągu łączącego RP – RS”.

Głównym postulatem Strony Polskiej określonym w korespondencji – który został szerzej przedstawiony na dwóch spotkaniach w obecności potencjalnych inwestorów, przedstawicieli Ministerstwem Ochrony Środowiska (MŽP) RS i specjalistów wykonujących ocenę wpływów na środowisko ze strony Polskiej i Słowackiej – było opracowanie możliwości alternatywnego rozwiązania punktów połączenia trasy gazociągu z obu stron granicy. Również był przedłożony wniosek o ocenę wpływu na środowisko w obszarze przygranicznym RP.

Warianty punktów połączenia gazociągu

Na wspólnych posiedzeniach obie Strony uzgodniły trzy punkty graniczne połączenia gazociągu. Pierwotny punkt połączenia, oznaczony jako B, który był brany pod uwagę już w Koncepcji, wypłynął z pierwotnego projektu realizacji wypracowanego Stroną Polską.

Polski inwestor GAZ-SYSTEM S.A. odpowiedział na wniosek alternatywnego rozwiązania połączenia propozycją punktu oznaczonego jako A, który znajduje się na północ od lokalizacji punktu B, ale nadal w obszarze Przełęcz Łupkowskiej. Punkt został zaproponowany w kontynuacji już istniejącego korytarza kolejowego, co

oznacza korzystne warunki terytorialne we względnie wykorzystywanym i zmienionym obszarze.

Słowacki inwestor EUSTREAM, a.s. reagował na ten wniosek tak, że się zwrócił do przedstawicieli Państwowej Ochrony Środowiska (ŠOP) RS, którzy na podstawie kontroli w terenie określili jako optymalne miejsce przejścia gazociągu na drugą stronę granicy w miejscu oznaczonym jako punkt C. Wyznaczenie trasy gazociągu poprzez obszar graniczny Słowacji w kierunku do tego punktu połączenia powinno mieć w odniesieniu do innych opcji stosunkowo mniej ważne wpływy.

Obszar Przełęcz Łupkowskiej wybrano z tego powodu, że na stronie polskiej nie występuje tam bezpośrednio żaden obszar chroniony. Ze strony słowackiej cały obszar jest chroniony prawem europejskim i słowackim.

Aby obiektywnie ocenić zalety i wady poszczególnych wariantów w punkcie połączenia, przeprowadzono terenowe badania monitoringowe.

Po stronie polskiej był przeprowadzony monitoring terenowy w okresie styczeń - czerwiec 2015 r. Stosowane były standardowe metody wykorzystywane podczas podobnych badań.

Na terytorium RS w obszarze punktów podłączenia A, B, C w miesiącach maj – czerwiec 2015 r. zrealizowano monitoring terenowy (Pčolová, Hlôška, 2015) – dla zachowania zgodności wyników przy użyciu metod z jakich korzystali koledzy po polskiej stronie.

Monitoring koncentrował się na zebraniu danych pozwalających na przeprowadzenie kompleksowej analizy roślinności strefy granicznej o szerokości 500 m od granicy z RP. Wykonano spis florystyczny oraz inwentaryzację zbiorowisk roślinnych i siedlisk, szczegółową inwentaryzację gatunków roślin naczyniowych i mszaków, jak również identyfikację rodzajów siedlisk przyrodniczych w terenie (zgodnie z Dyrektywą o siedliskach – SOO).

Monitoring faunistyczny skupił się na inwentaryzacji płazów i gadów, ocenę składu ornitocenoz oraz obserwacje ssaków w strefie o szerokości 500 m. Celem badania było sprawdzenie występowania i dystrybucji gatunków o znaczeniu europejskim (w tym głównie taksonów podanych w Dyrektywie ptasiej (OSO), Czerwonej liście zagrożonych i chronionych zwierząt). Zastosowana została standardowa metoda określania liczebności poszczególnych gatunków w transektach pomocą obserwacji akustycznych i wizualnych (ptaków wróblowate, drapieżne i sowy) według metod międzynarodowych. U drobnych ssaków ziemnych (gryzonie i owadożerne) zastosowana była kwadratowa metoda odłowu (znakowanie i ponowny odłów oznakowanych osobników – CMR). Inne ssaki (parzystokopytne, ssaki drapieżne, zajęczaki) – obserwacje pośrednie – analiza znaków i śladów o przebywaniu (odchody, sierść, pióra, nory generacyjne, ślady żerowania). Przy bezpośrednich obserwacjach w terenie wykorzystywano fotopułapki z automatyczną rejestracją aktywności czasoprzestrzennej i migrację dużych ssaków – z zastosowaniem standardowych metoda teriologicznych. Płazy i gady: bezpośrednie obserwacje (np. stadiów rozwojowych płazów w zbiornikach rozrodczych) – kałużach periodycznych – odłów i dokładne oznaczenie gatunków gadów. Opiniowanie wpływów na obszary sieci NATURA 2000 wykonano w oparciu o artykuł 6, ust. 3 i 4 Dyrektywy siedliskowej 92/43/EWG z 21 maja 1992 r. – w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz

dzikiej fauny i flory. W tabeli przedstawiono ocenę punktów połączenia w oparciu o poszczególne podsumowujące kryteria.

Kryteria wyboru	Punkt połączenia A Wariant Północny	Punkt połączenia B Wariant Centralny	Punkt połączenia C Wariant Południowy
Długość przejścia przez drzewostany leśne	Wariant 3A – 5300 m	Wariant 1, 2, 3 – 4860 m, Wariant 2A – 4980 m	Wariant 1A – 4570 m
Obecność ekologicznych i migracyjnych korytarzy zwierząt	tak	Tak	tak
Obecność naturalnych siedlisk	tak	Tak	tak
Liczba gatunków chronionych	płazy - 3 , gady - 2 , ptaki - 37, ssaki - 9	płazy - 2 , gady - 2, ptaki - 36, ssaki - 11	płazy - 1, gady - 1, ptaki - 13, ssaki - 5
Potencjalne skutki trasy rurociągu na walory przyrodnicze	uszkodzenie cennych drzewostanów wysokiego wieku, uszkodzenie siedlisk, wpływ hałasu i pyłów podczas budowy, usuwanie warstwy podszytu, krzewów i drzew, redukcja siedlisk żerowych i miejsc rozrodu zwierząt, pedokompakcja i naruszenie struktury gleby i stratyfikacji gleby, lokalna zmiana habitatowych warunków.	uszkodzenie siedlisk, wpływ hałasu i pyłów podczas budowy, usuwanie warstwy podszytu, krzewów i drzew, redukcja siedlisk żerowych i miejsc rozrodu zwierząt, pedokompakcja i naruszenie struktury i stratyfikacji gleby, lokalna zmiana habitatowych warunków.	uszkodzenie siedlisk, wpływ hałasu i pyłów podczas budowy, usuwanie warstwy podszytu, krzewów i drzew, redukcja siedlisk żerowych i miejsc rozrodu zwierząt, pedokompakcja i naruszenie struktury gleby i stratyfikacji gleby, lokalna zmiana habitatowych warunków.
Odległość od obszaru sieci Natura 2000	przewodzi przez terytorium SKCHVU011 Laborecká vrchovina (V3A – 31,77 km) SKUEV0387 Beskyd (V3A – 4100 m)	przewodzi przez terytorium Laborecká vrchovina (V1 – 31,40 km, V2 – 34,71 km, V3 – 31,40 km, V2A – 33,91 km) SKUEV0387 Beskyd (V1, V2, V3 – 3980 m, V2A – 4100 m)	przewodzi przez terytorium Laborecká vrchovina (V1A – 30,66 km) SKUEV0387 Beskyd (V1A – 4170 m)
Odpowiednie miejsce punktu podłączenia	całkowicie nieodpowiednie	nieodpowiednie	odpowiedni za określonych proponowanych środków zaradczych

Bliższa charakterystyka siedlisk dla poszczególnych punktów połączenia

Podsumowujące kryteria	Punkt połączenia A Wariant Północny	Punkt połączenia B Wariant Centralny	Punkt połączenia C Wariant Południowy
Typy siedlisk	Ls5.1 (9130-3) Żyzna buczyna karpacka(<i>Dentario glandulosae-Fagetum</i>) (siedlisko przyrodnicze o znaczeniu europejskim) – dominujące siedlisko Ls5.2 (9110) Kwaśne buczyny (siedlisko przyrodnicze o znaczeniu europejskim) – refugialne Lasy są w ewidencji Leśnego BankuGenów	Ls5.1 (9130-3) Żyzna buczyna karpacka(<i>Dentario glandulosae-Fagetum</i>) (siedlisko przyrodnicze o znaczeniu europejskim) – dominujące siedlisko Ls5.2 (9110) Kwaśne buczyny (siedlisko przyrodnicze o znaczeniu europejskim) – refugialne Lasy są w ewidencji Leśnego BankuGenów	Ls5.1 (9130-3) Żyzna buczyna karpacka(<i>Dentario glandulosae-Fagetum</i>) (siedlisko przyrodnicze o znaczeniu europejskim) – dominujące siedlisko Lasy są w ewidencji Leśnego BankuGenów

Podsumowujące	Punkt połączenia A	Punkt połączenia B	Punkt połączenia C
---------------	--------------------	--------------------	--------------------

kryteria	Wariant Północny	Wariant Centralny	Wariant Południowy
Uszkodzenia biotopu antropogenicznymi działaniami w procentach	15 % siedliska – Wariant 3A jest uszkodzone wycinką (obszar po ścięciu drzew)	11 % siedliska – Wariant 2 jest uszkodzone wycinką (obszar po ścięciu drzew) 17 % siedliska – Wariant 2A uszkodzoneo wycinką (obszar po ścięciu drzew)	41 % siedliska - Wariant 1, 2, 2A, 3, 3A jest uszkodzone wycinką (obszar po ścięciu drzew) 37 % siedliska -Wariant 1A jest uszkodzone wycinką (obszar po ścięciu drzew)
Występowanie kluczowych i charakterystycznych rodzajów siedlisk	tak	Tak	tak
Obecność starych drzew	tak, w dużej mierze	Tak	tak
Obecność martwego drewna	tak	Tak	tak
Zdolność odnawiania	bardzo dobra	bardzo dobra	bardzo dobra
Siedliska lęgowe i żerowiskowe zwierząt	tak	Tak	tak, częściowo uszkodzona wycinaniem

Uwaga:

Gatunki chronione w Polsce występują również na Słowacji, ale w naszym kraju nie należą do kategorii taksonów chronionych.

Długość przejścia przez drzewostany leśne – brano pod uwagę przez obszary NATURA 2000.

Ze względu na poszczególne Warianty nie jest możliwe porównanie ich po stronie polskiej i słowackiej na podstawie występowania poszczególnych gatunków, bowiem po stronie słowackiej ekosystemy tworzą jednorodne siedliska leśne (las jodłowo-bukowy), co np. powoduje absencję taksonu związanego z mokradłami – kukułki szerokolisnej (*Dactylorhiza majalis*) oraz miejsc otwartych (motyle). Nie wskazuje to jednak na gorszą jakość siedlisk. Przy ocenie brano pod uwagę różnorodność gatunków siedlisk oraz różnorodność kręgowców lądowych, nie tylko gatunków istotnych w/g przepisów europejskich.

Na podstawie podsumowania właściwych punktów podłączenia z punktu widzenia wpływów na faunę, florę i siedliska, oraz obszary sieci NATURA 2000 punkt „A” jest **absolutnie nieodpowiedni**. Wariant przechodzi **przez siedliska zwartych powierzchni leśnych, chronionych z powodu powierzchni proweniencyjnej jodły (*Abies alba*)**; charakterystyczną cechą tego obszaru jest duży udział drzew rodzimych starszych klas wiekowych z występowaniem naturalnych dziupli lęgowych (ptaki dziuplowe, pilchowate rodzaje gryzoni, np. pilchy), z badań wynika, że występuje tu najwyższy stopień różnorodności kręgowców terestrycznych (gadów, płazów, ptaków i ssaków). Przez obszar prowadzą trasy migracyjne ssaków kopytnych i dużych drapieżników. Na terytorium Polski brak jest zwartych drzewostanów leśnych, dominują tutaj otwarte siedliska. Znajdują się tutaj linia kolejowa z tunelem (Tunel Łupkowski).

Punkt „B” był oceniony jako nieodpowiedni. Biocenoza leśna jest na tym obszarze stosunkowo fragmentaryczna w wyniku działań gospodarki leśnej (zręby), charakterystyczny dla tego obszaru jest niższy udział starodrzewi, (mniej możliwości lęgowych dla ptaków dziuplastych oraz miejsc ukrytych dla nadrzewnych gatunków gryzoni). W porównaniu z punktem „A” występuje mniejsza różnorodność gatunków kręgowców lądowych. Znajdują się tutaj szlaki migracyjne ssaków

parzystokopytnych i dużych drapieżników, choć z mniejszym zagęszczeniem. Na terytorium Polski skład gatunkowy drzew jest przekształcony antropogenicznie (dominuje sosna i brzoza, mniej buk i jodła). Na obrzeżu kompleksu leśnego typowe są gaje brzozowe i drzewostany modrzewiowe. Nie ma tutaj chronionych siedlisk przyrodniczych o znaczeniu europejskim.

Punkt „C” został oceniony jako sprzyjający warunkom do realizacji proponowanych działań. Leśna biocenoza wykazuje spośród porównawczych punktów podłączenia najwyższy stopień fragmentacji (wysoki udział zrębów), najniższą bioróżnorodność kręgowców lądowych i najniższą frekwencję migracji dobowej dużych drapieżników. Na obszarach w granicach Polski siedliska leśne są zmienione w wyniku działań antropogenicznych odnośnie składu gatunkowego i struktury przestrzennej – występują tu drzewostany leśne z dominacją świerka, sosny i brzozy (sosnowo-brzozowe). Na krańcach dolin występują fragmenty buczyny karpackiej (siedlisko o znaczeniu europejskim).

Z powyższych powodów, najbardziej odpowiednim punktem podłączenia jest punktu "C".

W celu całokształtu ujęcia podajemy skrótowo analogiczną ocenę punktów podłączenia polskiej strony. Ta oceniła jako wariant najbardziej dopuszczalny punkt A, jako stosunkowo właściwy punkt B i niewłaściwy punkt C.

Ocena wpływów na terytorium NATURA 2000 w transgranicznym obszarze Polski

Uproszczona waloryzacja wzdłuż wariantów i ocena wpływu na środowisko	Wariant północny	Centralny wariant (oryginalny)	Wariant południowy
Obecność jednolitych lasów	brakuje	tak, maks. około 630 km	tak, maks. około 1390 km
Korytarz ekologiczny i migracyjny	nie	Tak	Tak
Siedliska naturalne	nie	Nie	Tak
Gatunki chronione	25 gatunków ptaków, 1 gatunek gada	3 gatunki gadów, 2 gatunki płazów, 35 gatunków ptaków, 3 gatunki ssaków	3 gatunki roślin, 5 gatunków gadów, 1 gatunek płaza, 30 gatunków ptaków, 3 gatunki ssaków
Potencjonalny skutek przebiegu gazociągu na wartości przyrodnicze	mały, brakuje większego wpływu	tymczasowe zajęcie żerowisk i siedlisk lęgowych głównie związanych z lasem, płoszenie i niepokojenie	tymczasowe zajęcie żerowisk i siedlisk lęgowych głównie związanych z lasem, płoszenie i niepokojenie, możliwe przypadkowe zniszczenie siedlisk
odległość od obszarów NATURA 2000	ok. 75 m	ok. 440 m	ok. 1120 m
Zalecany wariant	tak, (z uwzględnieniem minimalizacji jakim jest zwężenie pasu montażowego i montaż ogrodzenia wykopów)	tak, (z uwzględnieniem minimalizacji jakim jest zwężenie pasu montażowego i montaż ogrodzenia wykopów, wycinki drzew w okresie od października do stycznia)	nie

Wpływy na obszary chronione na terytorium Polski

W kontakcie z obszarem, o którym mowa zidentyfikowane zostały trzy obszary chronione sieci NATURA 2000 znajdujące się na terytorium Polski. Proponowane działanie nie sięga bezpośrednio do tych obszarów, a najbliższym obszarom sieci NATURA 2000 są oceniane punkty podłączenia, B, C, znajdujące się na granicy RP – RS.

Nie ma innych obszarów chronionych po stronie Polski.

Krótką charakterystyka obszaru NATURA 2000 w Polsce

PLH180014 Ostoja Jaśliska

Przedmiotami ochrony jest kompleks siedlisk przyrodniczych – buczyna karpacka, żyzne jedliny, dobrze zachowane jaworzyny. Obszar jest istotny dla ochrony dużych drapieżników - niedźwiedzia, wilka i rysia. Z płazów (Amphibia) spotkać można kumaka górskiego (*Bombina variegata*). Unikatowe jest występowanie cennych gatunków ksylobiontycznych bezkręgowców, takich jak zgniotek cynobrowy *Cucujus cinnaberinus*, zagłębek bruzdkowany *Rhysodes sulcatus*. Na terenie Ostoi Jaśliskiej znajduje się 29 jaskiń, które stanowią ważne zimowiska nietoperzy. Obszar charakteryzuje się bogatą fauną ptaków, zwłaszcza drapieżnych a prowadzi tu ważny szlak migracyjny. Z gatunków roślin występuje jeden takson ujęty w Dyrektywie siedliskowej – Ponikło kraińskie (*Eleocharis carniolica*).

Najbliżej znajduje się punkt podłączenia „A” w odległości ok. 900 m na południe od obszaru chronionego, punkt „B” ok. 1130 m na południowy-zachód od chronionego obszaru i punkt „C” ok. 1500 m na południowy-zachód.

PLB180002 Beskid Niski

Obszar Beskid Niski leży we wschodniej części polskich Karpat. Ostoje porastają drzewostany leśne żyznej buczyny karpackiej oraz bory jodłowe, na niższych wysokościach przeważają grądy, olszyna karpacka, olszyna bagienna i łęgi. Przedmiotem ochrony są cis (*Taxus baccata*) i modrzewia (*Larix decidua*). Głównymi walorami roślinności są zbiorowiska łąk z bogatymi stanowiskami storczyków. Występują tu duże drapieżniki - wilk, niedźwiedź, ryś, z ptaków orlik krzykliwy, bocian czarny, orzeł przedni, derkacz, sóweczka, puszczyk uralski, lelek, zimorodek, dzięcioł zielonosiwy, dzięcioł biało-grzbiety, dzięcioł białoszy, dzięcioł trójpalczasty, muchołówka mała oraz liczne płazy i gady; z bezkręgowców rzadkie gatunki motyli, np. niepylak mnemozyna.

Najbliżej znajduje się punkt podłączenia „A” w odległości ok. 140 m na południe od obszaru chronionego, punkt „B” ok. 480 m na południe od obszaru chronionego i punkt „C” ok. 980 m na południe od obszaru chronionego.

PLC180001 Bieszczady

Obszar ma szczególne znaczenie dla zachowania siedlisk leśnych: buczyn, jaworzyn i łęgów. występowaniem pierwotnych zbiorowisk leśnych z dominującym bukiem, Tworzy ważną ostoję dużych drapieżników – wilka, niedźwiedzia, rysia. Dobre warunki bytowania ma tu przesiedlona populacja żubra. Typowe jest i występowanie ciepłolubnego węża Eskulapa.

Najbliżej znajduje się punkt „C” w odległości ok. 1360 m na północ od obszaru chronionego, punkt „B” ok. 1860 m na północ od obszaru chronionego i punkt „A” ok.

2210 m na północ od obszaru chronionego. Poszczególne trasy znajdują się w odległości ok. 825 m w nurcie rzeki Vŕava.

Na podstawie szczególnej oceny z naciskiem na ocenę strefy przygranicznej i z uwzględnieniem wymogów określonych w piśmie strony polskiej, nie przewiduje się wpływu transgranicznego na obszar sieci Natura 2000, jako terytorium Polski, ponieważ znajdują się one wystarczająco daleko od planowanych działań.

Należy się jednak liczyć z wpływem na lasy poza obszarem Natura 2000, które są w dużej mierze analogiczne jak po stronie słowackiej, i to zarówno w trakcie budowy jak i podczas eksploatacji.

Wpływy na etapie budowy:

- ✓ usunięcie runa leśnego, wycinka drzew i krzewów,
- ✓ wpływ hałasu i zapylenia,
- ✓ ubytek miejsc żerowania i rozrodu zwierząt,
- ✓ ruderalizacja siedlisk, rozprzestrzenianie się inwazyjnych i ekspansywnych i gatunków roślin,
- ✓ lokalne zmiany warunków siedliskowych,
- ✓ tymczasowe, fragmentaryczne utrudnienie migracji,
- ✓ zmiany w strukturze edafonu gleb w zbiorowiskach leśnych.

31.7.2015r.

Za edytora: RNDr. Anton Darnady, przedstawiciel, ENVICONSULT spol. s r.o.

Za pretendenta: Ing. Miroslav Škriečka, przedstawiciel, eustream a.s.